

Handläggare
Daniel Forsman
Telefon: 08-508 311 11

Till
Kulturnämnden
2022-04-26

Etablering av logistikcentral för Stockholms stadsbibliotek

Genomförandebeslut

Förvaltningens förslag till beslut

1. Kulturnämnden uppdrar åt förvaltningen att inrätta en logistikcentral för Stockholms stadsbibliotek i linje med Biblioteksplan för Stockholms stad 2022-2025 och tidigare inriktningsbeslut.
2. Kulturnämnden uppdrar åt förvaltningschefen att teckna hyresavtal på 7 år med Stockholms hamn AB för en logistikcentral till Stockholms stadsbibliotek lokaliserad till Palermogatan 17, Magasin 5 i Frihamnen, under förutsättning att det godkänns av kommunstyrelsens ekonomiutskott.
3. Kulturnämnden hemställer om att kommunstyrelsens ekonomiutskott godkännande att av Stockholms hamn förhyra ytor för en logistikcentral med en kontraktstid på 7 år, med en hyra inklusive fastighetsskatt och värmetillägg första året om 3,2 mnkr. Inhyrningen finansieras genom avveckling av nuvarande förhyrningar av magasinlokaler samt genom omfördelningar inom kulturförvaltningens nuvarande budgetram.
4. Ärendet justeras omedelbart.

Maria Jansén
Kulturdirektör
Kulturförvaltningen

Daniel Forsman
Stadsbibliotekarie
Stockholm stadsbibliotek

Sammanfattning

Kulturnämnden gav följande uppdrag till kulturförvaltningen i ett inriktningsbeslut (Dnr 2.2/1282/2021) daterat den 2021-04-27:

1. Kulturnämnden uppdrar åt kulturförvaltningen att ta fram förslag för etablering med kostnadsberäkning av en logistikcentral för Stockholms stadsbibliotek.
2. Kulturnämnden uppdrar åt kulturförvaltningen att identifiera en lämplig lokal för att inhysa en logistikcentral för Stockholms stadsbibliotek.
3. Kulturnämnden uppdrar åt kulturförvaltningen att ta fram förslag på hyresavtal med lämplig fastighetsägare.

Att etablera en logistikcentral innebär ett avgörande steg för att förverkliga den nyantagna biblioteksplanen för Stockholms stadsbibliotek 2022-2025 samt bedöms ge en bättre service och ökad tillgänglighet för besökare. Etablering av en fullt utbyggd logistikcentral bör delas in i etapper för att verksamheten och systemet gradvis skall kunna fasas in och anpassas.

Att samordna dagens distribuerade magasinlösningar till en enda möjliggör en effektivare och rationellare hantering. De magasin som i första hand bör samlokaliseras är Mångspråkiga lånecentralen vid Liljeholmskajen,, depån i Skarpnäck för lagringsbehov i samband med biblioteksrenoveringar samt den hos G-moving inhysta depån för medier som på grund av pågående renoveringsarbeten inte kan inrymmas i Stadsbiblioteket vid Odenplan

Vidare skapar en central logistiknod för Stockholms stadsbibliotek förutsättningar för en fördjupad samverkan med Arbetsmarknadsförvaltningen i och med att fler praktikplatser och stockholmjobb kan erbjudas inom verksamheten. Att genom fördjupat samarbete med Arbetsmarknadsförvaltningen helt ta över rangeringen i egen regi minskar även den totala kostnaden för transporter samtidigt som arbetstillfällena skapas.

Kostnaden för en etablering av en första etapp bedöms rymmas inom nuvarande budgetram. Finansieringen hanteras genom en avveckling av nuvarande externa förhyrningar av magasinlokaler, omfördelning av kostnader och prioriteringar av verksamhet. Stadsbibliotekets direkta lokalkostnader för extern förhyrning relaterad till lagring och magasinering uppgår i nuläget till 974 tkr/år. Vid en etablering av en logistikcentral avvecklas samtliga dessa lokaler och frigjorda medel omfördelas till logistikcentralen.

Övergripande kan den föreslagna etableringen även ses som ett led i förvaltningens arbete för ett mer effektivt lokalutnyttjande, där ytor ute på biblioteken som idag används för lagring av medier kan

frigöras för direkt publik verksamhet. Detta samtidigt som stockholmarnas tillgång till medierna förbättras genom en central lagerhållning och digitala beställningskanaler kopplade till en effektiv logistikkedja.

Förvaltningen har identifierat lokaler i Frihamnen, Magasin 5, Palermogatan 17, som lätt kan anpassas till verksamhetens behov vilket håller nere etableringskostnaderna. Lokalen förhyrdes tidigare av Kulturförvaltningen vilket gör att tidigare anpassningar ligger i linje med etableringens krav. Fastighetsägare är Stockholms hamn AB av vilka förvaltningen sedan tidigare hyr lokaler av och har en god relation med. En etablering av logistikcentral föreslås till Magasin 5 i en lokal om 1700 kvm. Hyresnivån är 1755 kr/kvm. Ekonomisk innebär den föreslagna etableringen en kostnadsökning på 2,238 mnkr/år sedan nuvarande medel för extern förhyring av magasinsytor omfördelats. De ökade kostnaderna bedöms helt kunna hanteras inom avdelningens nuvarande budgetram. Förhandlingarna med den föreslagna hyresvärden är avslutade och ett förslag till hyresavtal är framtaget.

Bakgrund

Stockholms stads vision 2040 – Möjligheternas Stockholm – beskriver Stockholm som en attraktiv och dynamisk stad med en hög och hållbar tillväxt. På detta sätt ges förutsättningar för en fortsatt god välfärd och ett bra liv i stadens alla delar.

Stockholms stadsbibliotek arbetar utifrån den strategiska inriktningen att alla i Stockholm skall ha lika möjligheter att ta del av bibliotek, läsning och litteratur. När Stockholm växer behöver bibliotekets infrastruktur utvecklas i takt med de nya behov som uppstår och med fokus på att alla skall ha möjlighet att ta del av stadens bibliotek. Digitaliseringen medger nya möjligheter att ta del av bibliotekets tjänster oavsett lokalisering och gör biblioteket tillgängligt där man befinner sig. En tydlig trend i samhället är förväntan om att kunna få tillgång till tjänster och varor i sitt närområde. En för stadsbiblioteket avgörande förutsättning för att möta detta är att med en logistikcentral som nod ytterligare binda samman de fysiska biblioteksadresserna med bibliotekens digitala verksamheter, tjänster och utbud till en för stockholmarna lättillgänglig helhet.

Stockholms stadsbibliotek följer systematiskt upp användningen av biblioteken i syfte att planera för ändamålsenliga lokaler samt ge underlag för framtida behov. Idag förhyr biblioteken ca 30 000 kvadratmeter som är anpassade för ca 11 miljoner besökare. Kulturförvaltningens lokalförsörjningsplan 2021 anger att 2040 bör lokalbeståndet vara anpassat för ca 16 miljoner besökare. Med

Kulturhusets bibliotek erbjuds idag 43 bemannade bibliotek. Den totala lokalkostnaden 2020 uppgick till 94 371 959 kr.

Det totala beståndet av fysiska medier inom Stockholms stadsbibliotek uppgår till 1 796 565 medier/enheter/kapslar och ökade med 5% 2020. Av dessa utgör 1 646 344 tryckta böcker. Efterfrågan på tryckta böcker har varit relativt stabil de senaste åren och antalet initiala lån uppgår till ca. 2,5 miljoner (2020 minskade dock antalet lån med 32% med anledning av pandemin).

Hur lokalbeståndet används av biblioteken är avgörande för verksamhetens möjlighet att anpassa tjänsterna och erbjudandet till stockholmarna. I stadens budget 2022 ges biblioteken i uppdrag att utvecklas och fungera som öppna och trygga verksamheter som gynnar demokrati, gemenskap och bidrar till kunskap, forskning och läslust. Biblioteken ska vara trygga, rofyllda och inbjudande miljöer för alla oavsett var i staden man är. Visionen är att skapa spännande och nytänkande biblioteksverksamheter.

Antalet transporter mellan stadens bibliotek är omfattande och under normaldrift uppskattas ca. 50 000 böcker ligga med transportstatus dagligen. För transporterna används av staden centralt upphandlad leverantör och delar av rangeringen utförs på respektive bibliotek, medan slutrangeringen till rätt mottagaradress sköts av leverantören.

I stadens budget för 2020-2022 anges att ”arbetet för miljö och klimat ska göra tydliga avtryck inom alla politiska områden och stadens egna verksamheter ska gå före för att visa vägen i arbetet för en klimatsmart och hållbar stad”. Att effektivisera transporterna inom Stockholms stadsbibliotek är ett sätt att minska verksamhetens klimatpåverkan. Vidare skapar en central logistiknod för Stockholms stadsbibliotek förutsättningar för en fördjupad samverkan med Arbetsmarknadsförvaltningen i och med att fler praktikplatser och stockholmsjobb kan erbjudas inom verksamheten. Att genom fördjupat samarbete med Arbetsmarknadsförvaltningen helt ta över rangeringen i egen regi minskar även den totala kostnaden för transporter samtidigt som arbetstillfällen skapas.

Nod för dagens logistikarbete är Stadsbiblioteket vid Odenplan i lokaler och en stadsmiljö som inte är anpassad för omfattande volymer av transporter och förvaring. Då Stadsbiblioteket vid Odenplan inte kommer att utöka sina lokalytor och är föremål för renovering bör nuvarande användning ses över. En etablering av ny logistikcentral möjliggör effektivare transporter och lagerhållning med minskad miljöpåverkan, minskade transportkostnader samt

effektivare användning av bibliotekens ytor för verksamhet framför förvaring.

Stadsbiblioteket Odenplan står därutöver inför en utökad upprustningsrenovering. Då åtgärderna som planeras är omfattande kommer bibliotekets medier sannolikt att behöva evakueras inom de närmaste åren. För att de skall kunna vara tillgängliga under renoveringstiden är bedömningen att en logistikcentral med central magasinering är absolut nödvändig.

Att samordna dagens distribuerade magasinlösningar till en enda möjliggör en effektivare och rationellare hantering. De magasin som i första hand bör samlokaliseras är Mångspråkiga lånecentralen vid Liljeholmskajen, depån i Skarpnäck för lagringsbehov i samband med biblioteksrenoveringar samt den hos G-moving inhysta depån för medier som på grund av pågående renoveringsarbeten inte kan inrymmas i Stadsbiblioteket vid Odenplan. Sekundärt bör magasinen i Stadsbiblioteket vid Odenplans ses över och omdisponeras efter efterfrågan.

Ett centralt magasin med tillhörande logistikcentral bedöms även väsentligt underlätta vid kommande renoveringar av bibliotekslokaler, då de kan rymma och fortsatt tillgängliggöra bibliotekens medier under den tid renovering pågår.

Upprättandet av en logistiknod medför ett samutnyttjande av lagerhållning för medier som inte cirkulerar. Detta underlättar beståndsarbetet på varje enskilt bibliotek som gör det möjligt att aktivt arbeta för att synliggöra böckerna vilket leder till ökade cirkulationstal. Genom att samordna de olika magasinssytor som idag finns kan expedieringstider kortas och det samlade beståndet snabbare göras tillgängligt över hela bibliotekssystemet. Samtidigt frigörs förhyrd yta som kan omdisponeras för verksamhetsutveckling med fokus på medskapande, läsfrämjande och aktivitet. Ett mål i Biblioteksplanen är att betrakta mediebeståndet som ett gemensamt bestånd, att effektivisera och modernisera transportlogistiken, för att skapa utrymme för mer interaktion mellan biblioteksmedarbetare och besökare och därmed möjliggöra mer tid för kärnuppdraget.

En förutsättning att likt Helsingfors, Köpenhamn, Oslo och Malmö införa ett system för intelligent materialstyrning (IMMS) är att det finns en utpekad logistikcentral genom vilken medierna hanteras. Intelligent materialstyrning innebär att ett lokalt biblioteks bestånd anpassas efter demografiska profiler, användning och personalens parametrar. Utöver att etablera arbetsflöden för materialstyrning medger en central hantering av medier utvecklingen av nya,

innovativa, leveranssätt av medier till stockholmarna via ombud eller hemleverans.

Kulturnämnden gav nedanstående uppdrag till kulturförvaltningen i ett inriktningsbeslut (Dnr 2.2/1282/2021) daterat den 2021-04-27.

1. Kulturnämnden uppdrar åt kulturförvaltningen att ta fram förslag för etablering med kostnadsberäkning av en logistikcentral för Stockholms stadsbibliotek.
2. Kulturnämnden uppdrar åt kulturförvaltningen att identifiera en lämplig lokal för att inhysa en logistikcentral för Stockholms stadsbibliotek.
3. Kulturnämnden uppdrar åt kulturförvaltningen att ta fram förslag på hyresavtal med lämplig fastighetsägare.

Ärendet

Att etablera en logistikcentral innebär ett avgörande steg för att förverkliga den nyantagna biblioteksplanen för Stockholms stadsbibliotek 2022-2025 samt bedöms ge en bättre service och ökad tillgänglighet för besökare

Vidare är lokalerna i Stadsbiblioteket vid Odenplan lokaler inte anpassade efter den mängd medier och den logistik som dagligen där behöver hanteras.

Mångspråkiga lånecentralen bedöms genom logistikcentralen få bättre förutsättningar för att kunna jobba effektivt gentemot sitt nationella uppdrag och ges även en mer långsiktigt stabil lokalsituation genom ett längre hyreskontrakt än det nuvarande. Vidare bedöms en samlokalisering av lånecentralen med Stadsbibliotekets övriga medielogistik innebära väsentliga synergifördelar. Logistikcentralen innebär också ett stort steg för att förverkliga Biblioteksplanen så att medarbetare kan bedriva mer av kärnverksamhet, vilket är tillgodo för medborgarna.

Etablering av en fullt utbyggd logistikcentral bör delas in i etapper för att verksamheten och systemet gradvis skall kunna fasa in.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Stockholms stadsbibliotek i samverkan med kulturförvaltningens lokalenhet. Samråd har skett med SLK och synpunkter har inhämtats från Serviceförvaltningens lokalplaneringsavdelning som även bistått förvaltningen i den hyresförhandling som skett.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förslag för etablering med kostnadsberäkning av en logistikcentral för Stockholms stadsbibliotek

Logistikcentralen bör vara tillräckligt stor för att inhysa katalog, inköp, sorteringsverk, Mångspråkiga lånecentralen, logistikhantering samt teknik, samtidigt som verksamheten bör ta höjd för framtida funktioner.

Lokalen bör om möjligt även innefatta eget förråd för tillfälliga förvaringar, exempelvis möbler vid renoveringar och/eller marknadsutrustning. Det bör finnas parkeringsplatser för personal samt bokbuss och Boken kommer. De arbetsplatser som inrättas ska ha ett fokus på funktionsarbetsplatser.

Lokalen bör optimalt vara mellan 2000 – 2500 kvm. Den större delen innehåller sortering, posthantering samt hyllor och så kallat mediehotell som så småningom prepareras för sortering vid införandet av IMMS. Cirka 1000 - 1500 kvm bedöms användas till förråd och övrig yta består av funktionsarbetsplatser, mötesrum samt lunchrum.

En etablering av en logistikcentral bör initialt rymma medier från Mångspråkiga Lånecentralen (MLC), delar av magasin och långa serier, Mediedepån(MD) samt medier som ligger i förvaring under renoveringsprojekt. En utökad upprustning av Stadsbiblioteket vid Odenplan kommer kräva en evakuering av stora mängder medier och om dessa skall kunna vara tillgängliga under renoveringsperioden behöver dessa ingå i den första fasen av logistikcentralen.

Det kan tilläggas att den föreslagna etableringen även kan ses som ett led i förvaltningens arbete för ett mer effektivt lokalutnyttjande, där ytor ute på biblioteken som idag används för lagring av medier kan frigöras för direkt publik verksamhet. Detta samtidigt som stockholmarnas tillgång till medierna förbättras genom en central lagerhållning där idag nedpackade medier görs tillgängliga genom digitala beställningskanaler kopplade till en effektiv logistikkedja.

Lämplig lokal för att inhysa en logistikcentral för Stockholms stadsbibliotek

Förvaltningen har under senhösten och vintern undersökt ett antal möjliga lokaler och har nu identifierat lokaler i Frihamnen som är anpassade eller som lätt kan anpassas till verksamhetens behov, vilket håller nere etableringskostnaderna. Fastighetsägare är Stockholms hamn AB av vilka förvaltningen sedan tidigare hyr

lokaler av och har en god relation med. Förvaltningens skäl till att föreslå just denna lokal kan förutom detta relateras till att behovet av investeringar i form av hyresgästpassningar är begränsat jämfört med övriga alternativ som undersökts samt att lokalen är placerad i ett av stadens stadsutvecklingsområden. Detta innebär att en lokal för starta upp en eventuell framtida publik biblioteksverksamhet i området är säkrad redan i ett tidigt skede. Därutöver bedöms det som en fördel ur ett logistiskt perspektiv att lokalen geografiskt är placerad relativt centralt i förhållande till stadens biblioteksstruktur, som sträcker sig från Farsta i söder till Husby i norr.

Mot denna bakgrund föreslås en etablering av en logistikcentral till Frihamnens Magasin 5 i en lokal om totalt 1700 kvm, varav 1200 kvm ren lageryta samt 500 kvm övrig yta samt kontor.

Lokalerna är anpassade för förvaltningens nätverk. En mindre investering i larm-, passer- och låssystem som finansieras inom avdelningens investeringsbudget är nödvändig. Hyresnivån är 1320 kr/kvm för lagerdelen och 2800 kr/kvm för kontorsdelen med övrig yta. Detta ger en genomsnittlig hyresnivå på 1755 kr/kvm. Förhandlingarna med den föreslagna hyresvärden är avslutade och ett förslag till hyresavtal är framtaget.

I området finns möjlighet att expandera lagerhållning på sikt om behov uppstår. Det finns även en närhet till annan verksamhet i Kulturförvaltningens regi och därmed även till samverkan, vilket blir allt viktigare såväl vad gäller lokaler som verksamhet.

Ekonomiska förutsättningar

Investerings- och flyttkostnaderna för en etablering av en första etapp bedöms rymmas inom Stadsbibliotekets nuvarande budgetram. Finansieringen hanteras genom en omfördelning av kostnader och prioriteringar av investeringsmedel. Stora verksamhetsfördelar bedöms infrias redan i den första etappen av logistikcentralen.

Framtida investeringar kommer på sikt uppstå för att bygga ut logistikcentralen med stöd av AI i form av intelligent materialstyrning och automatiserad sortering.

Ett sätt att hantera framtida investeringsbehov i sorteringsverk är att upphandla nödvändig teknisk utrustning som en tjänst. En finansieringsmodell som bedöms stödjas av befintligt avtal för självbetjäningsautomater som bygger på denna modell

En förhyrning i ovan föreslagen lokal innebär totalt en årlig inhyringskostnad på 3,212 mnkr. De enskilda posterna är:

- Bashyra 2,984 mnkr/år

- Värmetillägg 127 tkr/år
- Fastighetsskatt 101 tkr/år

I samband med en etablering avser förvaltningen att avveckla samtliga nuvarande extern förhyrda ytor för magasiner och lagerhållning. Därmed frigörs 974 tkr av nuvarande hyreskostnader. I dagsläget förhyrs följande externa magasin/lagerlokaler:

- Ytor för Mångspråkiga lånecentralens verksamhet i Stadsarkivets lokaler vid Liljeholmskajen. Årlig kostnad 372 tkr/år. Verksamheten inklusive lokalkostnader finansieras av staten.
- Förrådslokal i Skarpnäck för förvaring av medier och inventarier i samband med renoveringar/ombyggnader av bibliotek. Årlig kostnad 266 tkr/år
- Förrådslokaler hos G-moving för förvaring av medier som på grund av pågående renoveringsarbeten inte kan förvaras inom Stadsbibliotekets magasinssytor. Årlig kostnad 336 tkr/år.

Kostnadsbilden kan illustreras av följande tabell:

Nuvarande kostnad per år för magasin/lagerlokaler	Kostnad år 1 för etablering av logistikcentral i Frihamnen
0,974 mnkr	3,212 mnkr

Sammanfattningsvis innebär detta att kostnadsökningen vid en etablering av logistikcentralen i föreslaget läge kan beräknas till 2,238 mnkr/år sedan nuvarande externa förhyrningar avvecklas. Detta bedöms helt kunna lösas inom avdelningens nuvarande budgetram genom prioriteringar inom det ekonomiska utrymmet för verksamhetsutveckling.

Nuvarande externa förhyrningar löper med tre månaders uppsägningstid och förvaltningen bedömer även att ingen av dessa genererar några nämnvärda återställningskostnader vid en utflyttning.

Förvaltningen ser den föreslagna förhyrningen som långsiktig. Denna bedömning görs mot bakgrund av i Biblioteksplanen angivna strategiska förflyttningar samt till en på grund av stora renoveringsbehov och en sannolik evakuering av Stadsbiblioteket/Odenplan inom de närmaste åren. Den i avtalsförslaget föreslagna hyrestiden på 7 år är därmed i enlighet med förvaltningens målbild för utveckling av stadens biblioteksverksamhet.

En avslutande bedömning är att en central logistikcentral även är av regionalt intresse och att det över tid finns möjligheter till ökad

kostnadseffektivitet kopplat till logistikkedjan i hela regionen och potentiell samfinansiering.

Mot bakgrund av det ovan redovisade föreslås att kulturnämnden ger kulturförvaltningen i uppdrag att etablera en logistikcentral för Stockholms stadsbibliotek. Förvaltningen föreslår att kulturnämnden beslutar enligt förvaltningens förslag med sikte på att en etablering och verksamhet kan komma igång under 2022.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningens bedömning är att upprättandet av en logistikcentral möjliggör ett effektivare flöde av medier till bibliotek och användare. Vidare sker omDispositionering av bibliotekets nuvarande förvaring en möjlighet att utöka aktiviteter för program, läsning och medskapande. Detta ökar stadsbibliotekets möjligheter att verka för ökad verksamhet gentemot prioriterade målgrupper.

Barnkonsekvensanalys

Förvaltningens bedömning är att upprättandet av en logistikcentral möjliggör ett effektivare flöde av medier till bibliotek och användare. Vidare sker omDispositionering av bibliotekets nuvarande förvaring en möjlighet att utöka aktiviteter för program, läsning och medskapande. Detta ökar stadsbibliotekets möjligheter att verka för ökad verksamhet gentemot prioriterade målgrupper.

Snabbare omsättning av medier till de lokala biblioteken är till fördel gällande samarbeten med läsfrämjande insatser mot förskola och mot barnfamiljer. Tematiska medier och medier för program, distribueras snabbare och enklare till målgruppen.